

II PLA AUTONÒMIC

**Per a la lluita
contra el tràfic de
dones i nines amb
fins d'exploració
sexual i l'abordatge
de la prostitució a
les Illes Balears
(2026-2028)**

Institut
Balear de
la Dona

Pacto de Estado
contra la violencia de género

GOBIERNO
DE ESPAÑA

MINISTERIO
DE IGUALDAD

Institucions, organismes i entitats participants

Conselleria Famílies, Benestar Social i Atenció a la Dependència. Govern de les Illes Balears

Institut Balear de la Dona. Govern de les Illes Balears

Conselleria d'Educació i Universitats. Govern de les Illes Balears

Institut de Convivència i Èxit Escolar (CONVIVÈXIT) Govern de les Illes Balears

Conselleria de Turisme, Cultura i Esports. Govern de les Illes Balears

Conselleria de Salut. Govern de les Illes Balears

Conselleria d'Empresa, Autònoms i Energia. Govern de les Illes Balears

Conselleria d'Habitatge, Territori i Mobilitat. Govern de les Illes Balears

Consell Insular de Mallorca

Consell Insular de Menorca

Consell Insular d'Eivissa

Consell Insular de Formentera

Ajuntament de Palma

Delegació del Govern en la Comunitat Autònoma de les Illes Balears

Fiscalia de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears

Guàrdia Civil

Policia Nacional

Il·lustre Col·legi d'Advocats i Advocades de les Illes Balears

Federació d'Entitats Locals de les Illes Balears (FELIB)

Universitat de les Illes Balears

Casal Petit - Oblates

Metges del Món

Creu Roja

Fundació Amaranta

Maquetació: Labodoni

Dipòsit Legal PM-00072-2026

II PLA AUTONÒMIC

per a la lluita
contra el tràfic de
dones i nines amb
fins d'exploració
sexual i l'abordatge
de la prostitució a
les Illes Balears
(2026-2028)

ÍNDEX

1. Presentació	5
2. Introducció	9
3. Context de la situació	13
4. Referents normatius.....	17
5. Agents i referents d'intervenció.....	23
6. Prospecció de la realitat del context prostitucional a les Illes Balears.....	29
7. Pla d'actuació	37
8. Coordinació, seguiment i avaluació	49
9. Institucions, entitats i organismes que hi participen.....	53
10. Pressupostos	57
11. Referències bibliogràfiques	61

1.

Presentació

1. Presentació

El Govern de les Illes Balears presenta el II Pla autonòmic per a la lluita contra el tràfic de dones i nines amb fins d'exploració sexual i per a l'abordatge de la prostitució (2026-2028), que s'estableix com un instrument de planificació estratègica orientat a reforçar les polítiques públiques en matèria de prevenció, detecció, intervenció i protecció de les víctimes.

El tràfic i l'exploració sexual constitueixen violacions greus dels drets humans, que afecten especialment dones i nines, atempten de manera directa contra la integritat i són una manifestació de la situació de desigualtat en la qual es troben les dones en molts llocs del món, també al nostre país i la nostra comunitat, a més de constituir una clara expressió de violència.

Davant aquesta problemàtica, que es produeix en contextos de vulnerabilitat i desigualtat social, les administracions públiques tenen el deure jurídic i institucional d'adoptar mesures eficaces per prevenir-ne la comissió, protegir les víctimes i perseguir les conductes delictives associades.

Aquest II Pla es formula a partir dels resultats i aprenentatges derivats del I Pla autonòmic (2019-2022), i s'articula com un marc d'actuació actualitzat i ajustat a les necessitats detectades. Les línies d'intervenció prioritzen la recuperació de l'autonomia de les víctimes a través d'actuacions de suport social i laboral, al mateix temps que reforcen els mecanismes de prevenció, detecció i persecució de les xarxes criminals i de la demanda que fomenta aquestes activitats il·lícites.

El Govern de les Illes Balears reafirma, així, el seu compromís de lluita contra qualsevol tipus de violència contra les dones, impulsant la coordinació interinstitucional i adoptant un enfocament integral orientat a erradicar qualsevol forma de tràfic o exploració sexual al territori de la nostra comunitat autònoma.

Sandra Fernández Herranz

Consellera de Famílies, Benestar Social i Atenció a la Dependència

Introducció

2. Introducció

L'abordatge del tràfic de dones i nines amb finalitats d'explotació sexual (TDNES), així com de l'explotació sexual i de la prostitució en el seu conjunt, requereix una anàlisi fonamentada en dades, evidència i criteris tècnics. Aquest Pla adopta un enfocament de gènere i de drets humans, considerant aquests fenòmens com a manifestacions de desigualtats estructurals que generen situacions de risc i vulnerabilitat.

A les Illes Balears, l'impacte d'aquesta problemàtica es veu condicionat per la naturalesa turística del territori, fet que contribueix a un increment de la demanda i a la consolidació d'un circuit d'activitat il·lícita de notable dimensió econòmica. Les estimacions disponibles indiquen que aquest negoci genera ingressos anuals significatius, i això justifica la necessitat d'intervenció des de la perspectiva de la seguretat pública, la prevenció del delictes i la protecció social.

El II Pla autonòmic (2026-2028) s'estructura d'acord amb models d'intervenció reconeguts en l'àmbit estatal i internacional, i incorpora les conclusions de diferents estudis realitzats i de la prospecció i anàlisi en matèria del TDNES, l'explotació sexual i la prostitució a les Illes Balears de l'any 2024.

El Pla organitza la seva actuació en quatre eixos principals:

1. Sensibilització, prevenció i detecció: accions orientades a millorar la capacitat de detecció i a identificar els factors que afavoreixen la captació i l'explotació.
2. Anàlisi i millora del coneixement i la intervenció: impuls de la recollida de dades, la investigació i l'avaluació continuada per ajustar les estratègies a l'evolució del fenomen.
3. Resposta interinstitucional: reforç dels mecanismes formals de coordinació entre els agents competents, incloent-hi forces i cossos de seguretat, serveis socials, serveis sanitaris i òrgans judicials.
4. Atenció integral: implementació de mesures destinades a garantir l'acollida, la protecció i la recuperació de les víctimes, mitjançant itineraris individualitzats d'inserció sociolaboral i accés a recursos d'habitatge.

Amb l'aprovació d'aquest Pla, el Govern de les Illes Balears estableix un marc d'actuació estable i coherent orientat a millorar la prevenció, l'atenció i la resposta institucional davant les situacions de tràfic i explotació sexual de dones i nines i en l'abordatge de la prostitució.

Context de la situació

3. Context de la situació

Aquest Pla, que té com a principi central l'enfocament de gènere basat en els drets humans, es fonamenta en les definicions recollides en diversos instruments internacionals, en què el tràfic de persones amb finalitats d'explotació sexual, l'explotació sexual i la prostitució són considerats greus vulneracions dels drets humans, ja que atempten directament contra els drets fonamentals de les persones afectades. No tan sols es vulnera la llibertat individual, sinó també la dignitat, la integritat física i moral d'aquestes persones, així com la seva autonomia i seguretat personal.

Cal assenyalar que el tràfic de persones amb fins d'explotació sexual, l'explotació sexual i la prostitució estan indissociablement vinculats, atès que comparteixen les mateixes dinàmiques de poder i desigualtats de gènere, en què les dones són la major part de les víctimes. A més, en el cas de les dones prostituïdes, aquestes estan sotmeses a pressió econòmica, social o emocional, que limita la seva llibertat a l'hora de prendre una decisió autònoma. En paral·lel, el TDNES i l'explotació sexual impliquen coacció i manipulació, cosa que suprimeix qualsevol opció de consentiment genuí. La distinció entre el TDNES, l'explotació sexual i la prostitució es dilueix dins del sistema de la indústria sexual i prostitucional.

Conèixer amb precisió l'abast i la magnitud d'aquest sistema és una tasca complexa degut a les seves característiques inherents. A l'Estat espanyol, la prostitució es troba en una situació d'alegalitat, mentre que el TDNES i l'explotació sexual són conductes penades legalment. La complexitat d'abordar aquestes problemàtiques fa que sigui difícil obtenir dades fiables per realitzar estudis rigorosos i limita la capacitat per assolir una comprensió completa del context de prostitució i els seus efectes.

De la mateixa manera, el sistema de la indústria sexual constitueix un fenomen social que no solament reflecteix, sinó que també profunditza en la desigualtat estructural entre dones i homes. Les xifres no deixen marge al dubte: hi ha una desigualtat estructural que impacta de manera diferenciada sobre dones i homes.

Segons les xifres aportades per l'Oficina de Nacions Unides contra la Droga i el Delicte (UNODC, 2021), de cada deu víctimes de tràfic de persones, cinc són dones adultes i dues són nines. D'aquest mateix informe s'extreu que el 77 % de les dones majors d'edat i el 72 % de les nines menors víctimes de tràfic de persones ho eren amb finalitat d'explotació sexual.

Aquestes dades coincideixen amb el quart Informe de la Comissió Europea sobre els avenços en la lluita contra el tràfic d'éssers humans (2022), que abasta els anys 2019-2020, període durant el qual es varen identificar un total de 14.311 víctimes als 27 països membres de la Unió Europea. Segons l'informe, el 51 % de les víctimes del tràfic de persones van ser explotades sexualment, fet que converteix aquesta forma en la més freqüent d'explotació. D'aquestes víctimes, el 87 % eren dones, de les quals el 73 % eren dones adultes i el 27 % nines.

La indústria sexual és una de les indústries il·lícites internacionals més lucratives, després del tràfic de drogues i armes, i es desenvolupa segons els mateixos paràmetres i mecanismes que qualsevol altra indústria econòmica en què imperen les lleis del consum, de l'oferta i la demanda. Això, juntament amb la intensificació de les desigualtats socioeconòmiques, crea un terreny fèrtil per a l'expansió de pràctiques d'explotació i violència.

Un altre aspecte que cal destacar és l'impacte de les plataformes digitals i les xarxes socials, les quals han transformat els patrons d'explotació i han generat noves formes de violència exercides a través d'aquests mitjans, especialment en els processos de captació, promoció i explotació de víctimes.

Dins el marc del I Pla autonòmic per a la lluita contra el tràfic de dones i nines amb fins d'explotació sexual i l'abordatge de la prostitució es va elaborar un diagnòstic de la situació, i es va dur a terme l'*Estudi sobre la prostitució, el tràfic i l'explotació sexual a les Illes Balears* (2020), liderat per l'Institut Balear de la Dona i la Universitat de les Illes Balears.

L'estudi va identificar 2.350 dones en situació de prostitució l'any 2020. S'estima que cada any hi ha entre 90.000 i 100.000 prostituïdors, incloent-hi tant la població resident com la de trànsit, fet que suggereix l'existència d'un sistema de demanda constant. Aquestes dades posen de manifest l'escala i la rellevància del context de prostitució a les Illes Balears, en què destaca no solament la magnitud del fenomen en termes de la quantitat de dones prostituïdes, sinó també l'elevat volum de demandes que es generen per part dels prostituïdors. De fet, s'estima que el volum del negoci anual és d'uns 70 milions d'euros sols a les Illes Balears.

Tal com s'ha exposat anteriorment, el TDNES, l'explotació sexual i la prostitució estan condicionats per diverses dinàmiques interrelacionades, entre les quals predomina la dimensió econòmica. En aquest sentit, no es pot ignorar el context específic de les Illes Balears, una destinació turística de gran afluència, especialment durant l'època estival, fet que afavoreix i intensifica la presència del context de prostitució. Les dades aportades per l'estudi estableixen una connexió entre el flux turístic i les demandes sexuals, cosa que contribueix a la proliferació de l'explotació sexual de dones i nines.

Referents normatiuis

4. Referents normatius

El tràfic de dones i nines amb finalitats d'explotació sexual (TDNES), l'explotació sexual i la prostitució constitueixen una problemàtica de dimensió transnacional. Com ja s'ha constatat, les dones i nines són les principals víctimes del TDNES i l'explotació sexual, fet que reflecteix les profundes desigualtats estructurals entre homes i dones. El TDNES és un dels aspectes més alarmants d'aquesta problemàtica, ja que comporta un profund deteriorament de la dignitat humana i una violació dels drets humans, i representa un atac frontal a les víctimes, que són coaccionades o forçades a formar part del sistema de la indústria sexual en contextos d'abús i explotació.

El TDNES i l'explotació sexual són delictes que no reconeixen fronteres. El seu abordatge, així com el de la prostitució, requereix un enfocament conjunt i coordinat entre les organitzacions internacionals, els estats i les administracions autonòmiques per erradicar-lo.

En aquest context, resulta fonamental conèixer els principals instruments normatius relacionats amb el context de prostitució, TDNES i explotació sexual.

Àmbit internacional

La necessitat de combatre aquestes problemàtiques s'ha materialitzat a través de múltiples tractats i convenis internacionals, oferint un suport normatiu en què cada estat pot desenvolupar la seva pròpia normativa. L'objectiu és combatre el TDNES i l'explotació sexual mitjançant un enfocament integral que inclou la protecció i atenció a les víctimes, la persecució dels responsables i la reducció de la demanda que sustenta el context de prostitució. Aquestes directrius internacionals també promouen la cooperació entre els estats membres, remarcant la importància de la coordinació internacional i fomentant que cada estat impulsi accions i mesures concretes per fer front a aquest fenomen. Entre les normatives més rellevants, cal destacar les següents:

- Conveni per a la repressió del tràfic de persones i de l'explotació de la prostitució aliena (Tractat de Lake Success,¹ 1941).
- Declaració Universal dels Drets Humans (1948).
- Convenció sobre els drets de la infància (1989).
- Declaració de les Nacions Unides sobre l'Eliminació de la Violència contra les Dones (1993).
- Declaració i Plataforma d'Acció de Beijing (1995).
- Protocol per prevenir, reprimir i sancionar el tràfic de persones, especialment dones i infància² (conegut com a Protocol de Palerm, 2000).

¹ Ratificat per Espanya l'any 1962.

² Va entrar en vigor a escala internacional l'any 2003. Espanya en va ratificar l'adhesió l'any 2014.

- Protocol facultatiu sobre la venda de nins, la prostitució infantil i la utilització de nins en pornografia (2000).
- Pla d'acció mundial de l'ONU (2010).

Àmbit europeu

Tant el Consell d'Europa com la Unió Europea han desenvolupat normativa basada en una estratègia internacional que prioritza la defensa dels drets humans. De manera específica, ambdós organismes estableixen mecanismes per abordar el TDNES, l'explo-tació sexual i la prostitució, a fi de protegir les víctimes en el context de prostitució. A més, destaquen les iniciatives de sensibilització adreçades a la població, amb especial atenció als prostituïdors. Es poden identificar, entre d'altres, les normatives següents com les més importants:

- Conveni europeu per a la protecció dels drets humans i de les llibertats fonamen-tals (1950).
- Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea (2000).
- Conveni del Consell d'Europa sobre la lluita contra el tràfic d'éssers humans (cone-gut com a Conveni de Varsòvia, 2005).³
- Conveni del Consell d'Europa sobre la prevenció i la lluita contra la violència contra les dones i la violència domèstica⁴ (conegut com a Conveni d'Istanbul, 2011).
- Directiva 2011/36/UE, relativa a la prevenció i la lluita contra el tràfic d'éssers humans i a la protecció de les víctimes, i per la qual se substitueix la Decisió marc 2002/629/JAI del Consell.
- Directiva 2011/92/UE, relativa a la lluita contra els abusos sexuals i l'explo-tació sexual dels menors i la pornografia infantil, i per la qual se substitueix la Decisió marc 2004/68/JAI del Consell.
- Directiva 2013/33/UE, per la qual s'aproven normes per a l'acollida dels sol·licitants de protecció internacional.
- Resolució 2019/2103 del Parlament Europeu sobre explotació sexual i prostitució i el seu impacte en la igualtat de gènere (2014).
- Estratègia de lluita contra el tràfic d'éssers humans (2021-2025).

Àmbit estatal

A l'Estat espanyol, a més de les ratificacions de convenis i altres instruments internacio-nals, també s'han promulgat una sèrie de normatives per fer front al TDNES, l'explo-tació sexual, l'abordatge de la prostitució forçada i altres formes d'explo-tació. Aquesta norma-tiva no vol només sancionar els responsables d'aquestes violències, sinó també protegir

³ Espanya el va ratificar el 2009.

⁴ Espanya el va ratificar el 2014 i va entrar en vigor a la Unió Europea l'any 2023.

i atendre de forma integral les víctimes. Tot i els avenços, la problemàtica continua sent un repte, i és necessari un esforç per millorar les eines legals i operatives, així com per garantir la plena aplicació de les lleis, per tal d'assegurar la dignitat, els drets humans i la seguretat de totes les dones i nines. En relació amb les normatives o instruments que tenen un impacte en el TDNES, l'explotació sexual i la prostitució, destaquen:

- Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi penal.⁵
- Llei 35/1995, d'11 de desembre, d'ajudes i assistència a les víctimes de delictes violents i contra la llibertat sexual.
- Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere.
- Llei 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes.
- Llei 12/2009, de 30 d'octubre, reguladora del dret d'asil i de la protecció subsidiària.
- Reial decret 1192/2012, de 3 d'agost, pel qual es regula l'accés a l'assistència sanitària pública a Espanya.
- Llei 26/2015, de 28 de juliol, de drets i protecció a la infància i l'adolescència.
- Protocol marc de protecció de les víctimes de tràfic d'éssers humans (2011).
- Pla estratègic nacional contra el tràfic i l'explotació d'éssers humans (PENTRA) (2021-2023).
- Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual.⁶
- Pla operatiu per a la protecció dels drets humans de dones i nines víctimes de tràfic, explotació sexual i dones en contextos de prostitució (Pla Camino) (2022-2026).
- Pla d'acció contra l'explotació sexual de nines, nins i adolescents del sistema de protecció a la infància (2022-2026).

Àmbit autonòmic

A escala autonòmica s'han desenvolupat diferents iniciatives centrades en la lluita contra la discriminació per raó de sexe i la promoció de la igualtat, així com en el desenvolupament de polítiques de protecció i assistència adaptades a la realitat territorial de les Illes Balears. L'objectiu és garantir una resposta més efectiva i ajustada a les necessitats de les víctimes. En aquest desenvolupament normatiu cal destacar:

- Llei 11/2016, de 28 de juliol, d'igualtat de dones i homes.
- I Pla autonòmic per a la lluita contra el tràfic de dones i nines amb fins d'explotació sexual i l'abordatge de la prostitució (2019-2022).

⁵ L'article 177 bis inclou la tipificació i les penes associades al delictes de tràfic d'éssers humans, incloent-hi l'explotació sexual.

⁶ Coneguda com la llei del «només sí és sí».

5.

**Agents
i referents
d'intervenció**

5. Agents i referents d'intervenció

A la comunitat autònoma de les Illes Balears, coexisteixen diferents agents i referents d'intervenció en la lluita contra el TDNES i l'explotació sexual i l'abordatge de la prostitució, en què destaquen, entre d'altres, les entitats especialitzades, les forces i cossos de seguretat (FCS), els consells insulars, les diferents administracions locals i l'Administració autonòmica de les Illes Balears. Aquestes institucions, entitats i agents treballen en matèria de prevenció, protecció i recuperació, i fomenten la integració social, psicològica i laboral de les dones i nines afectades.

Entitats especialitzades

Hi ha diverses entitats especialitzades sense ànim de lucre que ofereixen atenció i acompanyament a dones víctimes del TDNES, l'explotació sexual i dones en situació de prostitució.

- La congregació de les Germanes Oblates del Santíssim Redemptor, que gestiona el Casal Petit, servei d'atenció integral (formació, assistència psicològica i inserció sociolaboral), i el projecte Lausana, servei d'allotjament de caràcter suprainsular, finançat per l'Institut Balear de la Dona, que atén situacions d'emergència i proporciona un espai on les víctimes puguin recuperar-se i reintegrar-se.
- Creu Roja, que du a terme tasques de prevenció i accions d'inserció sociolaboral.
- Metges del Món, que treballen des d'una perspectiva sociosanitària.
- Fundació Amaranta, que treballa amb les menors víctimes d'explotació sexual i en la coordinació del trasllat de la víctima a un altre territori.

Forces i cossos de seguretat de l'Estat (FCSE)

En relació amb les FCSE, és fonamental destacar dues unitats especialitzades en la lluita contra el TDNES, l'explotació sexual i la prostitució forçada: la Unitat Central de Xarxes d'Immigració i Falsedats Documentals (UCRIF), de la Policia Nacional, i l'Equip de Dona-Menor (EMUME), de la Guàrdia Civil. Ambdues unitats comparteixen l'objectiu comú d'identificar, investigar i desmantellar les xarxes criminals implicades en el tràfic d'éssers humans i la protecció immediata a les víctimes, així com garantir l'atenció integral de les entitats especialitzades. Cada unitat ho fa des dels seus respectius territoris d'actuació competencial.

Oficina d'Assistència a les Víctimes del Delicte (OAVD)

L'OAVD depèn del Ministeri de Justícia i ofereix assistència tant a les víctimes directes com a les indirectes de qualsevol tipus de delicte, incloent-hi els relacionats amb el TDNES i l'explotació sexual. Proporciona orientació general, informació jurídica específica

durant el procés penal, suport en les intervencions necessàries, seguiment al llarg del procediment i atenció psicològica adreçada a les víctimes.

Serveis i recursos especialitzats

A les Illes Balears s'ofereixen centres i serveis d'atenció especialitzada a víctimes de violències masclistes, que inclouen l'atenció a dones víctimes del TDNES, l'exploració sexual i en situació de prostitució.

- Servei 24 h. L'Institut Balear de la Dona ofereix un servei d'atenció i acompanyament telefònic davant situacions d'emergència per violència masclista les 24 hores, així com acompanyament especialitzat presencial. A més, aquest servei proporciona informació, orientació i assessorament social i jurídic a les dones que han patit violència masclista, al seu entorn, als professionals i a la ciutadania en general.
- Serveis d'atenció a les violències masclistes dels consells insulars. Inclouen el Centre d'Informació de la Dona del Consell Insular de Mallorca, el Centre Assessor de la Dona del Consell Insular de Menorca, l'Oficina de la Dona del Consell Insular d'Eivissa i el Servei d'Informació i Atenció a la Dona del Consell Insular de Formentera. Aquests serveis atenen de manera integral dones víctimes del TDNES, l'exploració sexual i en situació de prostitució a escala insular, a més d'oferir acolliment residencial als pisos gestionats pels mateixos consells insulars.
- Servei d'Atenció Integral a les Violències Masclistes de l'Ajuntament de Palma. Ofereix atenció psicosocial i assessorament jurídic a dones afectades per qualsevol forma de violència masclista residents a la ciutat de Palma.
- Centres de crisi. Són centres destinats a atendre les víctimes de violència sexual, independentment de quan hagin ocorregut els fets, i proporcionen una atenció integral i continuada. Aquests centres no atenen només les víctimes, sinó també els seus familiars i altres persones del seu entorn. Actualment, són el Centre Libertas del Consell de Mallorca i el Centre Veronique del Consell de Menorca.

Grups de treball d'entitats locals

A causa del caràcter multidimensional del context de prostitució, és fonamental la implicació, la col·laboració i el treball en xarxa entre els diversos organismes, institucions i agents implicats, amb l'objectiu de proporcionar respostes eficients i integrals, a través de taules tècniques i espais de coordinació. En aquest sentit, podem destacar els següents:

- La Xarxa d'Atenció Directa a Persones que Exerceixen la Prostitució a Palma (XADPEP). Aquest grup de treball, impulsat i coordinat per l'Ajuntament de Palma, treballa des de l'any 2009 en l'abordatge de la prostitució i la lluita contra el TDNES i l'exploració sexual.

- La Taula tècnica per a l'abordatge de la prostitució i el tràfic de persones amb fins d'explotació sexual d'Eivissa. Aquesta taula tècnica està constituïda, des del 2020, per representants de les administracions públiques i els seus serveis, tant en l'àmbit insular com municipal, les FCS de l'Estat, Metges del Món i altres agents.
- Taules locals de coordinació contra la violència masclista, impulsades per l'Institut Balear de la Dona i liderades pels ajuntaments o els consells insulars.

6.

**Prospecció
de la realitat
del context
prostitucional a
les Illes Balears**

6. Prospecció de la realitat del context prostitucional a les Illes Balears

El I Pla autonòmic per a la lluita contra el tràfic de dones i nines amb fins d'explotació sexual i l'abordatge de la prostitució (2019-2022) va ser una iniciativa pionera a escala estatal per protegir i atendre les dones víctimes del context de prostitució i la indústria sexual. Va sorgir del compromís polític i institucional i va ser fruit d'un procés participatiu que va involucrar diversos organismes, entitats i professionals. El I Pla es va estructurar en quatre eixos, amb dotze objectius i seixanta accions, i va apostar per una resposta coordinada i interdisciplinària.

Tal com s'ha analitzat anteriorment, el TDNES, l'explotació sexual i la prostitució són fenòmens complexos. Per aquest motiu en el I Pla autonòmic s'abordaren les diferents problemàtiques des d'una perspectiva integral, tant pel que fa al coneixement de la realitat a les Illes Balears com a l'atenció a les víctimes. Entre les accions i els serveis desenvolupats destaquen, per la seva rellevància i impacte, l'ampliació i el finançament públic del projecte Lausana, *l'Estudi sobre la prostitució, el tràfic i l'explotació sexual infantil i adolescent a les Illes Balears* (2020), l'Eina per a l'actuació davant casos d'explotació sexual en la infància i l'adolescència EDR-ESIA (2022), *l'Estudi sobre pornografia a les Illes Balears* (2022) i el Protocol per a la lluita contra el TDNES i l'atenció a la prostitució (2019).

L'any 2024, en el marc de l'anàlisi per a l'elaboració d'aquest II Pla autonòmic, l'Institut Balear de la Dona va dur a terme una prospecció i anàlisi en matèria del TDNES, l'explotació sexual i la prostitució a les Illes Balears. Aquesta prospecció es va realitzar amb la implicació activa dels agents institucionals i socials competents en la matèria, reforçant el treball conjunt iniciat amb el I Pla autonòmic, fet que ha permès recollir una visió àmplia i contrastada de la realitat. Per tal d'organitzar la informació de manera estructurada i aprofundir en la comprensió de la realitat, la informació s'estructurà sobre la base dels quatre eixos del primer pla.

A continuació, es presenta una síntesi de les conclusions principals seguint aquests mateixos eixos:

1. Sensibilització, prevenció i detecció

Com ja s'ha mencionat, tant les dones víctimes del TDNES i l'explotació sexual com les dones en contextos prostitucionals experimenten greus vulneracions dels seus drets humans, i pateixen violència sexual, coacció i deshumanització. Per això, és imprescindible reconèixer aquesta realitat per poder dissenyar polítiques i accions adients que abordin aquesta problemàtica de manera efectiva.

La dinàmica canviant del context de prostitució exigeix implementar accions per visibilitzar les noves formes d'explotació, desmitificar la prostitució i mostrar la seva vinculació amb el TDNES i l'explotació sexual. Requereix una resposta transversal i multidimensi-

onal, que integri estratègies orientades, d'una banda, a la sensibilització i la prevenció d'aquesta problemàtica i, de l'altra, a la detecció i la intervenció de les dones i nines víctimes. Aquests són elements clau per conscienciar sobre la problemàtica, identificar situacions d'explotació i abordar la desigualtat estructural que la sustenta i perpetua.

La sensibilització i la prevenció sobre la violència sexual han de ser una prioritat social per tal de conscienciar tota la població, promovent el rebuig a aquestes formes de violència i fent especial èmfasi en la responsabilitat dels homes prostituïdors.

A més, la implicació dels mitjans de comunicació és essencial per fomentar la sensibilització social mitjançant la difusió d'informació verídica i sensibilitzada, amb l'objectiu de promoure el coneixement i la conscienciació pública sobre aquestes greus qüestions.

Per altra banda, la sensibilització i la conscienciació social requereixen un abordatge capaç de donar una resposta àgil i adaptada als desafiaments que plantegen les noves tecnologies. Les aplicacions digitals han afavorit la proliferació de la pornografia en línia, cada vegada més accessible i potencialment perillosa, així com l'aparició de noves formes de captació i explotació sexual. Cal impulsar campanyes que visibilitzin els riscos associats a la pornografia, les formes de manipulació digital, la protecció de la privacitat i la seguretat en l'entorn virtual, que contribueixin a la lluita contra l'explotació sexual en línia.

Finalment, la prevenció i la detecció de víctimes del context de prostitució i la indústria sexual i de tota la violència que l'envolta exigeixen una formació continuada i actualitzada. És fonamental adaptar els instruments de detecció a les noves realitats, cosa que comporta l'estudi i la revisió periòdica dels indicadors utilitzats per identificar les víctimes. Al mateix temps, és essencial dissenyar i aplicar programes formatius específics adreçats a tots els professionals implicats en la lluita contra el TDNES i l'explotació sexual, com les FCS, el personal sanitari, social, jurídic i educatiu. Cal destacar la importància de la sensibilització a través de l'àmbit educatiu, incorporant programes d'educació afectiva i sexual en totes les etapes escolars i també en espais no formals, com ara les entitats de lleure, amb l'objectiu de promoure relacions respectuoses i prevenir la violència sexual.

2. Anàlisi i millora del coneixement i la intervenció

Conèixer la realitat és essencial per dissenyar estratègies adequades, especialment tenint en compte els canvis substancials, significatius i continus que experimenta aquest sistema. Per aquesta raó, la recerca científica esdevé una eina clau per oferir una resposta eficaç enfront del TDNES, l'explotació sexual i l'abordatge de la prostitució.

Aprofundir en el coneixement del context de prostitució i de la indústria sexual i la seva naturalesa requereix investigacions continuades i la difusió dels resultats obtinguts. Aquesta tasca investigadora ha de ser complementada amb l'organització de congressos i fòrums científics que facilitin el debat, la divulgació i la difusió de bones pràctiques en aquest àmbit.

La recerca és essencial per dissenyar accions d'intervenció més eficaces en la lluita contra el TDNES, l'explotació sexual i l'abordatge de la prostitució. Permet adaptar les estratègies a les noves dinàmiques d'aquests fenòmens, a més de garantir que les intervencions siguin fonamentades i basades en dades actualitzades. Així mateix, la recerca contribueix a millorar les eines de detecció, com els instruments de valoració d'indicis d'explotació, cosa que afavoreix una identificació més precisa i una resposta més ràpida davant de possibles víctimes de la indústria sexual.

Igualment importants són la coordinació i la millora de les dades. La creació d'un sistema estadístic comú permetria unificar criteris i obtenir dades més precises i fiables.

3. Resposta interinstitucional: coordinació i treball en xarxa

Una resposta institucional coordinada és fonamental per oferir solucions eficients i coherents davant la problemàtica del context de prostitució i la indústria sexual, així com per garantir l'atenció i la protecció adequades a les víctimes d'aquesta violència. A més, aquest enfocament permet una interacció més eficient entre els agents implicats i assegura una protecció més completa de les víctimes, així com una resposta més eficaç en la lluita contra aquestes problemàtiques.

La comunicació i la coordinació entre els diferents agents especialitzats, com les FCS de l'Estat i l'àmbit judicial, entre d'altres, són essencials per establir mecanismes efectius que garanteixin la protecció de les víctimes.

El treball en xarxa i la col·laboració interdisciplinària també són essencials per superar els obstacles amb què es poden trobar els i les professionals implicats. Un espai on poden coordinar-se i dialogar són les taules tècniques especialitzades en el TDNES, l'explotació sexual i la prostitució. Igualment, cal emmarcar aquestes taules dins d'altres espais de treball que aborden diferents formes de violència masclista.

Aquesta coordinació no tan sols és essencial per garantir la protecció i l'atenció adequades a les víctimes, sinó que també pot ajudar a comprendre millor la realitat del context de prostitució i la indústria del sexe. Això es fa possible gràcies a una recollida de dades actualitzada i amb criteris unificats tant per al registre com per a l'atenció, així com a una comunicació fluida i eficaç entre les i els professionals implicats.

En aquest sentit, i en el marc del I Pla autonòmic, es va crear el Protocol autonòmic per a la lluita contra el tràfic de dones per a l'explotació sexual (TDES) i l'atenció a la prostitució a les Illes Balears. A causa de les necessitats d'adaptar-se als canvis d'aquestes realitats i de les normatives aprovades durant els darrers anys, es fa necessària una revisió d'aquest protocol i l'impuls de la seva implantació.

La implicació activa de tots els agents socials és fonamental per aconseguir una resposta global i integrada davant les diferents situacions que es puguin plantejar, així com per garantir l'eficàcia de les mesures adoptades i la protecció de les víctimes.

4. Atenció integral

Durant els darrers anys, s'ha constatat un increment significatiu dels recursos socials destinats a l'atenció i l'acompanyament de dones víctimes del TDNES, d'explotació sexual i en contextos de prostitució. Aquest increment pot atribuir-se a un canvi de paradigma en les polítiques públiques, que han evolucionat d'un enfocament centrat exclusivament en la violència de gènere cap a un model més ampli d'atenció a les diverses formes de violències masclistes. Dins d'aquest nou marc, s'han inclòs explícitament les víctimes de violència sexual dins el context de prostitució.

L'atenció integral a les víctimes de la indústria sexual i del context de prostitució ha d'anar més enllà de l'abordatge individual i ha de posar l'accent en una atenció continuada durant tot el procés. Això implica reforçar les entitats i els agents que ofereixen atenció directa, ja que tenen un paper clau en l'acompanyament i la recuperació de les víctimes.

Aquesta atenció integral només és possible a través d'una estratègia que integri la prevenció, l'atenció directa i la recuperació, tres eixos fonamentals per garantir una resposta efectiva i transformadora. A més, és essencial vetllar per un acompanyament continu i un seguiment personalitzat per assegurar una transició adequada cap a l'autonomia i la integració plena de les dones.

La gran mobilitat de les dones en contextos de prostitució pot provocar un desconeixement dels recursos disponibles al territori. Per això, l'atenció integral també ha d'incloure accions destinades a fer possible que les dones en contextos de prostitució coneguin els seus drets i els serveis d'atenció disponibles.

De la mateixa manera, per obtenir una cobertura territorial adequada i coherent a tot el territori de les Illes Balears, és imprescindible reforçar els serveis i els recursos especialitzats disponibles (de seguretat, socials, sanitaris, judicials, etc.). Això permetrà oferir una atenció integral a les dones en contextos de prostitució, independentment de la seva ubicació.

Es fa necessari el reforç del torn d'ofici especialitzat, adaptat i dissenyat per abordar les dificultats específiques d'aquest àmbit. Per això, la normativa, els procediments i les estratègies d'intervenció amb les víctimes del TDNES i l'explotació sexual són substancialment diferents dels que s'apliquen a altres situacions de violència.

Igualment, cal reforçar les entitats i els serveis especialitzats i de referència en l'atenció d'aquestes violències mitjançant un finançament estable i sostingut en el temps. Un finançament d'aquestes característiques garanteix estabilitat a les entitats i als equips professionals, i afavoreix una atenció contínua i de qualitat a les víctimes.

L'àmbit laboral juga un paper clau en l'atenció integral de les víctimes del TDNES i d'explotació sexual, ja que contribueix significativament a la recuperació de la seva autonomia i a la superació de situacions de vulnerabilitat extrema. Per aquest motiu, és necessari disposar d'un conjunt de serveis i suports específics en l'àmbit laboral, orientats a facilitar un procés de recuperació integral.

Un dels principals obstacles que dificulta la inserció sociolaboral i, per tant, la recuperació de les víctimes és la seva situació d'irregularitat administrativa. Aquesta condició administrativa les exclou dels recursos laborals convencionals, fet que n'agreuja encara més la vulnerabilitat.

Per afrontar aquesta problemàtica i reforçar la línia de treball d'inserció laboral de totes les víctimes, cal establir aliances i col·laboracions amb entitats especialitzades per dissenyar programes específics que incloguin formació i capacitació laboral, així com orientació professional personalitzada, per tal de millorar les competències i les habilitats de les víctimes i facilitar-ne l'accés a oportunitats laborals.

Pla d'actuació

7. Pla d'actuació

1. Principis inspiradors i d'actuació

Els següents principis inspiradors defineixen la filosofia general del II Pla i els valors rectoros que orienten el desenvolupament i l'avaluació, definint l'enfocament, la visió i el compromís sobre els quals es construeix.

1. Respecte dels drets humans

Reconèixer les dones i nines víctimes del TDNES, l'explotació sexual i la prostitució com a titulars de drets, prioritzant-ne la dignitat, la llibertat i el benestar.

2. Perspectiva feminista i igualtat de gènere

Abordar el context de prostitució i de la indústria sexual com a manifestació extrema de les desigualtats estructurals entre dones i homes. Alhora aquest sistema es basa en la violència masclista i en la normalització de la cosificació de les dones.

3. Interseccionalitat i cooperació

Les múltiples formes de discriminació que pateixen les víctimes n'incrementen la vulnerabilitat, cosa que fa necessària una intervenció integral i coordinada des de diversos àmbits.

4. Lluita contra el TDNES i l'explotació sexual

Compromís polític i social per erradicar qualsevol forma d'explotació sexual i les seves causes.

5. Empoderament de les víctimes

Promoure l'autonomia i la inclusió social de les víctimes del context de la prostitució, com a part del procés d'empoderament i recuperació. Evitar la revictimització de les dones.

De la mateixa manera, els principis d'actuació fixen els criteris operatius i orientaran la manera en què s'ha d'implementar el II Pla i les mesures que conté.

1. Enfocament integral i multidisciplinari

Coordinació entre diferents entitats de diverses àrees: social, sanitària, forces i cossos de seguretat, educació, laboral, justícia, etc.

2. Prevenció i sensibilització

Impulsar campanyes d'educació i sensibilització social sobre el TDNES, l'exploració sexual i la prostitució, adreçades al conjunt de la societat, amb especial atenció als joves i homes.

3. Protecció i atenció integral a les víctimes

Les institucions i organitzacions han d'estar preparades per oferir una resposta adequada i immediata a qualsevol situació. Cal garantir l'accés als serveis de salut, d'allotjament, d'assistència jurídica, de suport psicològic i de programes d'inserció sociolaboral.

4. No revictimització de les dones

Assegurar que els processos policials, judicials i socials respectin plenament els drets de les víctimes, a fi d'evitar qualsevol forma d'estigmatització, perjudici o tracte discriminatori.

5. Participació de la societat civil i entitats especialitzades

Incorporar l'experiència i el treball de les organitzacions feministes, de drets humans i d'atenció a les víctimes dins de les polítiques, per desenvolupar les intervencions i fomentar el treball en xarxa.

6. Formació especialitzada de les i els professionals

Capacitar els i les professionals per detectar, assistir i acompanyar adequadament les víctimes des d'una perspectiva de gènere i drets humans. Així mateix, cal fomentar estudis que permetin conèixer millor la realitat de tot el context de prostitució i la indústria sexual per dissenyar intervencions més efectives.

7. Avaluació i rendició de comptes

Establir indicadors i mecanismes de seguiment i avaluació del Pla per garantir-ne l'eficàcia i la transparència.

2. Eixos, objectius i accions del Pla

EIX 1. SENSIBILITZACIÓ, PREVENCIÓ I DETECCIÓ

Objectiu 1. Sensibilitzar i visibilitzar

Objectiu 2. Capacitar les i els professionals per dur a terme tasques de prevenció i detecció

Objectiu 3. Reforçar els mecanismes de prevenció i detecció

Objectiu 4. Aprofundir en la diagnosi de la situació

EIX 2. ANÀLISI I MILLORA DEL CONEIXEMENT I LA INTERVENCIÓ

Objectiu 5. Afavorir la millora del coneixement per mitjà de la recerca i la difusió dels resultats

Objectiu 6. Proporcionar formació a les i els professionals competents en la matèria per millorar la intervenció

Objectiu 7. Dissenyar i implementar eines per millorar la intervenció

Objectiu 8. Fomentar l'intercanvi i la difusió de bones pràctiques

EIX 3. RESPOSTA INTERINSTITUCIONAL: COORDINACIÓ I TREBALL EN XARXA

Objectiu 9. Millorar la informació estadística

Objectiu 10. Fomentar la creació de mecanismes de coordinació per atendre les víctimes i consolidar els que estan establerts

EIX 4. ATENCIÓ INTEGRAL

Objectiu 11. Garantir recursos i drets per a l'atenció integral de les víctimes i facilitar-hi l'accés, per mitjà de la consolidació, la millora i la creació de recursos

Objectiu 12. Impulsar, reforçar i crear projectes per a la inserció sociolaboral i l'accés a l'habitatge

EIX 1. SENSIBILITZACIÓ, PREVENCIÓ I DETECCIÓ			
Objectiu 1	Sensibilitzar i visibilitzar	Responsables	Implicats en l'impuls/desenvolupament
Mesura 1	Realització de campanyes de sensibilització adreçades a la població general, amb especial atenció a la població jove i masculina, amb l'objectiu de desmitificar i desconstruir els estereotips, els mites i els estigmes vinculats a la problemàtica, així com desincentivar i desnormalitzar la demanda de prostitució.	IBDona Consells insulars Ajuntaments	
Mesura 2	Foment i promoció del suport institucional i econòmic a accions d'informació i sensibilització sobre el TDNES i l'explotació sexual, realitzades als països d'origen de les víctimes.	Conselleria de Presidència, Coordinació de l'Acció de Govern i Cooperació Local	IBDona
Mesura 3	Impuls, promoció i realització d'accions de sensibilització, que incloguin conferències, projeccions i altres actes que donin visibilitat a la problemàtica, la seva magnitud i creïn consciència ciutadana.	IBDona	

EIX 1. SENSIBILITZACIÓ, PREVENCIÓ I DETECCIÓ			
Objectiu 2	Capacitar les i els professionals per dur a terme tasques de prevenció i detecció	Responsables	Implicats en l'impuls/desenvolupament
Mesura 4	Disseny i realització d'accions de sensibilització i formació, adreçades prioritàriament als àmbits de la salut, l'educació, els serveis socials, la seguretat i la inserció sociolaboral, amb l'objectiu de reforçar la capacitat de les i els professionals en la prevenció, la detecció i la millora de l'atenció a les víctimes del TDNES, l'explotació sexual i en l'abordatge de la prostitució.	IBDona	
Mesura 5	Desenvolupament d'accions de sensibilització i formació dirigides als mitjans de comunicació (ràdio, televisió, premsa escrita i mitjans digitals) per tal de fomentar una comunicació amb perspectiva de gènere i, en particular, en els assumptes relacionats amb la violència contra les dones, a fi de reforçar el compromís d'aquests mitjans per combatre el sensacionalisme, els mites, els estereotips i els rols sexistes.	IBDona	
Mesura 6	Revisió dels protocols d'actuació sanitària davant la violència masclista a les Illes Balears, per tal que s'hi incloguin indicadors, eines de detecció i atenció a víctimes d'aquesta violència, així com la implementació d'un pla de formació en la matèria per a tot el personal sanitari.	Conselleria de Salut	IBDona

EIX 1. SENSIBILITZACIÓ, PREVENCIÓ I DETECCIÓ			
Objectiu 3	Reforçar els mecanismes de prevenció i detecció	Responsables	Implicats en l'impuls/desenvolupament
Mesura 7	Creació d'una eina per detectar possibles casos d'explotació sexual i tràfic amb finalitat d'explotació sexual, que inclogui els principals indicadors de detecció i de risc, una guia d'ús, sistema de revisió contínua i disponible en línia, elaborada per l'Institut Balear de la Dona.	IBDona	
Mesura 8	Reforç de la formació en educació afectiva i sexual, per tal que s'implementi a tots els centres educatius.	Conselleria d'Educació i Universitats	
Mesura 9	Elaboració de material preventiu orientat a la protecció davant l'explotació sexual infantil i adolescent (ESIA), amb especial atenció als riscos associats a l'ús de les xarxes socials.	IBDona	
Mesura 10	Realització d'accions de formació per al foment de l'ús i la implementació de l'eina de detecció del risc d'explotació sexual en la infància i adolescència EDR-ESIA, dirigida a professionals que treballin amb infància i adolescència.	IBDona	
Mesura 11	Elaboració de material didàctic adreçat a les famílies, centrat en la informació, la prevenció, la detecció i l'abordatge de les violències sexuals vinculades a la pornografia i als entorns digitals.	IBDona	
Mesura 12	Revisió del Protocol davant les violències masclistes als centres educatius, que inclogui mesures d'actuació en cas d'explotació sexual infantil i adolescent i explotació sexual a través de pantalles.	Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar	IBDona

EIX 1. SENSIBILITZACIÓ, PREVENCIÓ I DETECCIÓ			
Objectiu 4	Aprofundir en la diagnosi de la situació	Responsables	Implicats en l'impuls/desenvolupament
Mesura 13	Disseny i realització d'una diagnosi acurada i actualitzada sobre el TDNES, l'explotació sexual i la prostitució a les Illes Balears, per tal d'actualitzar les dades obtingudes l'any 2020.	IBDona	

EIX 2. ANÀLISI I MILLORA DEL CONEIXEMENT I LA INTERVENCIÓ			
Objectiu 5	Afavorir la millora del coneixement per mitjà de la recerca i la difusió dels resultats	Responsables	Implicats en l'impuls/desenvolupament
Mesura 14	Organització d'un congrés biennal sobre el TDNES, l'explotació sexual i la prostitució per tal de compartir bones pràctiques, així com els principals estudis i avenços en el coneixement i l'abordatge de la matèria.	IBDona	

EIX 2. ANÀLISI I MILLORA DEL CONEIXEMENT I LA INTERVENCIÓ			
Objectiu 5	Afavorir la millora del coneixement per mitjà de la recerca i la difusió dels resultats	Responsables	Implicats en l'impuls/ desenvolupament
Mesura 15	Creació d'un grup de treball sobre la prostitució deslocalitzada i les noves formes de prostitució, amb l'objectiu d'aportar elements d'anàlisi per a una aproximació més adequada a la problemàtica i la millora de les estratègies d'intervenció.	IBDona	
Mesura 16	Elaboració d'un estudi que abordi l'explotació sexual a través de pantalles (ESBIA) i la captació de nines i joves a través de xarxes socials.	IBDona	
Mesura 17	Incorporació d'un apartat específic sobre TDNES, explotació sexual i prostitució dins l'Observatori per a la Igualtat de l'IBDona, el qual inclogui informació actualitzada sobre la problemàtica, així com els estudis i materials generats a partir de la implementació d'aquest Pla.	IBDona	

EIX 2. ANÀLISI I MILLORA DEL CONEIXEMENT I LA INTERVENCIÓ			
Objectiu 6	Proporcionar formació a les i els professionals competents en la matèria per millorar la intervenció	Responsables	Implicats en l'impuls/ desenvolupament
Mesura 18	Disseny i implementació de formació especialitzada en matèria de prostitució i tràfic amb fins d'explotació sexual, dirigida a professionals del sector social, sanitari, educatiu, jurídic, policial i administratiu de les diferents institucions i administracions implicades directament en la lluita contra el TDNES i en la intervenció en aquesta problemàtica.	IBDona	
Mesura 19	Disseny i implementació d'un programa de formació específica i especialitzada sobre l'explotació sexual infantil i adolescent, adreçat a totes les institucions i entitats que treballen directament amb infants i adolescents, especialment en els àmbits social, sanitari, educatiu i del lleure.	IBDona	
Mesura 20	Realització i implementació d'un pla de difusió del II Protocol autonòmic per a la lluita contra el tràfic de dones i nines amb fins d'explotació sexual i l'abordatge de la prostitució a les Illes Balears, adreçat a les entitats i institucions implicades en la detecció, intervenció i suport a les víctimes.	IBDona	
Mesura 21	Elaboració i implementació de formació específica sobre la problemàtica, adreçada a professionals que formen, o poden formar part, del torn d'ofici especialitzat en tràfic de persones.	IBDona	ICAIB

EIX 2. ANÀLISI I MILLORA DEL CONEIXEMENT I LA INTERVENCIÓ			
Objectiu 6	Proporcionar formació a les i els professionals competents en la matèria per millorar la intervenció	Responsables	Implicats en l'impuls/desenvolupament
Mesura 22	Mantenir l'impuls i el finançament del postgrau específic en temes de TDNES, explotació sexual i prostitució dirigit per la Universitat de les Illes Balears (UIB).	IBDona	

EIX 2. ANÀLISI I MILLORA DEL CONEIXEMENT I LA INTERVENCIÓ			
Objectiu 7	Dissenyar i implementar eines per millorar la intervenció	Responsables	Implicats en l'impuls/desenvolupament
Mesura 23	Revisió i actualització del Protocol autonòmic per a la lluita contra el tràfic de dones per a l'explotació sexual (TDES) i l'atenció a la prostitució a les Illes Balears.	IBDona	
Mesura 24	Elaboració d'eines per a un model d'intervenció unificat amb víctimes de tràfic amb finalitat d'explotació sexual (TDNES), que inclogui pautes per a la detecció i la realització de l'entrevista inicial, així com criteris per a l'atenció psicològica especialitzada, amb un abordatge terapèutic del trauma.	IBDona	

EIX 2. ANÀLISI I MILLORA DEL CONEIXEMENT I LA INTERVENCIÓ			
Objectiu 8	Fomentar l'intercanvi i la difusió de bones pràctiques	Responsables	Implicats en l'impuls/desenvolupament
Mesura 25	Elaboració d'un estudi que faci un recull de bones pràctiques, a escala nacional i internacional, en l'abordatge de la prostitució, especialment en l'abordatge de la prostitució deslocalitzada.	IBDona	
Mesura 26	Desenvolupament d'un document amb recomanacions i recollida de bones pràctiques en referència als procediments d'empadronament municipal, com a porta d'accés als serveis bàsics (targeta sanitària, etc.).	IBDona	

EIX 3. RESPOSTA INTERINSTITUCIONAL: COORDINACIÓ I TREBALL EN XARXA			
Objectiu 9	Millorar la informació estadística	Responsables	Implicats en l'impuls/ desenvolupament
Mesura 27	Impuls de l'ús del sistema d'informació compartida (VG-SIC) per part de les entitats que atenen les víctimes de TDNES, explotació sexual i prostitució a les Illes Balears, amb l'objectiu de facilitar el seguiment estadístic i obtenir dades unificades sobre la problemàtica.	IBDona	
Mesura 28	Explotació estadística del sistema d'informació compartida (VG-SIC) per part de l'Observatori per a la Igualtat de l'IBDona quant a dades sobre víctimes de TDNES, explotació sexual i prostitució i difusió de les dades.	IBDona	

EIX 3. RESPOSTA INTERINSTITUCIONAL: COORDINACIÓ I TREBALL EN XARXA			
Objectiu 10	Fomentar la creació de mecanismes de coordinació per atendre les víctimes i consolidar els que estan establerts	Responsables	Implicats en l'impuls/ desenvolupament
Mesura 29	Suport a la creació o consolidació de taules insulars de coordinació en violències masclistes a cada una de les illes.	IBDona	
Mesura 30	Creació i impuls de les comissions de coordinació previstes al Protocol autonòmic per a la lluita contra el tràfic de dones per a l'explotació sexual (TDNES) i l'atenció de la prostitució a les Illes Balears.	IBDona	
Mesura 31	Implementació dels mecanismes de coordinació establerts al Protocol autonòmic per a la lluita contra el tràfic de dones per a l'explotació sexual (TDNES) i l'atenció de la prostitució a les Illes Balears, amb l'objectiu d'impulsar-los i consolidar-los per millorar la intervenció en la problemàtica.	IBDona	
Mesura 32	Impuls o consolidació de la coordinació entre els serveis especialitzats i els serveis socials municipals, mitjançant les taules de coordinació local contra la violència masclista, amb l'objectiu d'augmentar la detecció de casos i garantir l'accés a les prestacions corresponents.	IBDona	
Mesura 33	Coordinació entre la Unitat contra la Violència sobre la Dona de la Delegació del Govern i el Govern de les Illes Balears per a l'impuls de mesures d'acció positiva i la millora dels procediments d'intervenció amb dones víctimes d'explotació sexual i de tràfic amb finalitats d'explotació sexual.	IBDona	
Mesura 34	Inclusió de l'eina de valoració de risc i explotació sexual (EDR-ESIA) als protocols específics de detecció i intervenció en explotació sexual infantil i adolescent.	IBDona	

EIX 3. RESPOSTA INTERINSTITUCIONAL: COORDINACIÓ I TREBALL EN XARXA			
Objectiu 10	Fomentar la creació de mecanismes de coordinació per atendre les víctimes i consolidar els que estan establerts	Responsables	Implicats en l'impuls/desenvolupament
Mesura 35	Dotació de personal específic a l'Institut Balear de la Dona, per a la implementació d'aquest Pla i l'actualització i implementació del Protocol autonòmic per a la lluita contra el tràfic de dones per a l'explotació sexual (TDNES) i l'atenció de la prostitució a les Illes Balears.	IBDona	
Mesura 36	Consolidació dels procediments d'acreditació específica de les situacions de violència masculista, mitjançant l'impuls d'itineraris i protocols d'actuació, així com la promoció de formació especialitzada en la matèria.	IBDona	

EIX 4. ATENCIÓ INTEGRAL			
Objectiu 11	Garantir recursos i drets per a l'atenció integral de les víctimes i facilitar-hi l'accés, per mitjà de la consolidació, la millora i la creació de recursos	Responsables	Implicats en l'impuls/desenvolupament
Mesura 37	Manteniment i ampliació de places d'acollida residencial segures per a víctimes de TDNES, explotació sexual i dones en situació de prostitució.	Consells insulars de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera	
Mesura 38	Manteniment i increment de les línies de finançament destinades a reforçar els serveis de les institucions especialitzades en l'atenció a víctimes de TDNES, explotació sexual i dones en situació de prostitució, en el marc de l'elaboració o consolidació de projectes socioeducatius, de recuperació psicològica o d'atenció socio sanitària, amb l'objectiu de garantir una atenció integral a aquestes víctimes, amb especial atenció a la prestació d'aquests serveis a la part forana de Mallorca, així com a Menorca, Eivissa i Formentera.	IBDona	
Mesura 39	Disseny de material informatiu, en format digital i imprès, adaptat i fàcilment comprensible, per tal de millorar la informació adreçada a les víctimes de tràfic amb finalitat d'explotació sexual, l'explotació sexual i la prostitució sobre els seus drets, i els recursos especialitzats disponibles i els procediments que cal seguir.	IBDona	
Mesura 40	Manteniment de la dotació de recursos de traducció a les entitats especialitzades, per assistir les víctimes estrangeres al llarg de tota la intervenció.	IBDona	

EIX 4. ATENCIÓ INTEGRAL			
Objectiu 12	Impulsar, reforçar i crear projectes per a la inserció sociolaboral i l'accés a l'habitatge	Responsables	Implicats en l'impuls/desenvolupament
Mesura 41	Manteniment del programa SOIB Dona, que inclou les víctimes de tràfic amb fins d'explotació sexual, explotació sexual i dones en situació de prostitució com a destinatàries prioritàries.	SOIB	IBDona
Mesura 42	Finançament a institucions i entitats especialitzades per crear itineraris integrals d'inserció sociolaboral per a dones víctimes de tràfic amb fins d'explotació sexual, d'explotació sexual i dones en situació de prostitució de la part forana de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera.	IBDona	
Mesura 43	Inclusió de les víctimes de tràfic amb fins d'explotació sexual, d'explotació sexual i dones en situació de prostitució com a col·lectiu prioritari en els programes d'ajuda a l'accés a l'habitatge de les Illes Balears.	IBAVI	

Coordinació, seguiment i avaluació

8. Coordinació, seguiment i avaluació

Vigència i àmbit d'aplicació del Pla autonòmic:

El II Pla autonòmic per a la lluita contra el tràfic de dones i nines amb fins d'explotació sexual i l'abordatge de la prostitució a les Illes Balears serà aplicable a tota la comunitat autònoma de les Illes Balears i tindrà una vigència de tres anys (2026-2028).

Coordinació del Pla autonòmic:

La comissió interinstitucional, en què participarà una persona representant de cada institució i organització implicades, coordinarà aquest II Pla, en farà el seguiment i l'avaluació.

Aquesta comissió, liderada i coordinada per l'Institut Balear de la Dona, serà responsable de vetllar per l'aplicació del II Pla i de les accions que es duguin a terme. Es reunirà, de manera ordinària, una vegada a l'any i, de manera extraordinària, per petició motivada de qualsevol institució o organització implicada.

Seguiment i avaluació del II Pla autonòmic:

L'Institut Balear de la Dona liderarà, a través de la comissió interinstitucional i en coordinació amb la resta d'institucions i organitzacions implicades, el seguiment i l'avaluació del II Pla autonòmic. Aquesta avaluació estarà orientada a analitzar i comprovar l'impacte de les mesures que es duguin a terme.

De la mateixa manera, es definiran i s'homogeneïtzaran les eines de recollida d'informació que les institucions i organitzacions utilitzaran per aportar les dades d'anàlisi i seguiment. Així, caldrà definir la informació que s'ha de recollir i la metodologia, a més d'establir el protocol de recollida de la informació, les persones informadores i l'anàlisi de les dades recopilades.

La informació recollida i la seva anàlisi es compartiran amb les institucions i les organitzacions participants, així com els resultats obtinguts de l'avaluació, que seran divulgats per facilitar la transparència, el mesurament de l'impacte, la participació i coordinació dels diferents actors implicats, la millora contínua i la conscienciació social.

L'Institut Balear de la Dona coordinarà la preparació d'un informe anual amb tota la informació relacionada amb les accions emmarcades en els eixos del II Pla. En aquest informe es detallaran els progressos en la implementació de les accions i l'impacte de cadascuna, a més de les possibles debilitats i els mecanismes de correcció.

A la reunió de la comissió interinstitucional es presentarà l'informe anual, s'exposaran els avenços i les dificultats que s'hagin trobat a l'hora d'aplicar el II Pla i es recolliran les propostes de millora.

9.

**Institucions,
entitats i
organismes que
hi participen**

9. Institucions, entitats i organismes que hi participen

L'Institut Balear de la Dona assumeix la competència de vetllar pel compliment, el seguiment i l'avaluació d'aquest Pla amb la participació de les diferents conselleries implicades.

Les conselleries que han participat en l'elaboració del Pla i que són corresponsables d'implantar-lo són:

- Conselleria de Presidència, Coordinació de l'Acció de Govern i Cooperació Local
- Conselleria de Turisme, Cultura i Esports
- Conselleria de Famílies, Benestar Social i Atenció a la Dependència
- Conselleria de Salut
- Conselleria d'Empresa, Autònoms i Energia
- Conselleria d'Educació i Universitats

La resta d'administracions participants que no són d'àmbit autonòmic i que hi han participat en el marc de les seves competències són:

- Delegació del Govern a la comunitat autònoma de les Illes Balears
- Fiscalia de la comunitat autònoma de les Illes Balears
- Forces i cossos de seguretat de l'Estat: Policia Nacional i Guàrdia Civil
- Consell Insular de Mallorca
- Consell Insular de Menorca
- Consell Insular d'Eivissa
- Consell Insular de Formentera
- Ajuntament d'Eivissa
- Ajuntament de Palma

Entitats d'atenció directa:

- Casal Petit - projecte Lausana (Germanes Oblates)
- Fundació de solidaritat Amaranta
- Creu Roja
- Metges del Món Balears

Altres institucions i organismes implicats:

- Federació d'Entitats Locals de les Illes Balears (FELIB)
- Universitat de les Illes Balears (UIB)
- Il·lustre Col·legi d'Advocats de les Illes Balears (ICAIB)
- Oficina d'Assistència a les Víctimes del Delicte (OAVD)

10.

Pressupostos

10. Pressupostos

El Pla autonòmic tindrà un pressupost de 3.370.000 euros. A cada eix i a cadascun dels anys d'implementació del Pla, s'hi destinaran les partides següents:

EIXOS / ANYS PRESSUPOSTARIS		2026	2027	2028	Total
Eix 1	SENSIBILITZACIÓ, PREVENCIÓ I DETECCIÓ	494.000 €	479.000 €	449.000 €	1.422.000 €
Eix 2	ANÀLISI I MILLORA DEL CONEIXEMENT I LA INTERVENCIÓ	57.000 €	262.000 €	87.000 €	406.000 €
Eix 3	RESPOSTA INTERINSTITUCIONAL: COORDINACIÓ I TREBALL EN XARXA	41.000 €	41.000 €	41.000 €	123.000 €
Eix 4	ATENCIÓ INTEGRAL	428.000 €	503.000 €	488.000 €	1.419.000 €
TOTAL PRESSUPOST					3.370.000 €

Referències bibliogràfiques

11. Referències bibliogràfiques

- Adhesió al Conveni per a la repressió del tràfic de persones i de l'explotació de la prostitució aliena, signat a Lake Success, Nova York, el 21 de març de 1950. *Butlletí Oficial de l'Estat*, núm. 230, 25 de setembre de 1962, p. 13506-13508. <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-1962-18282>
- Ajuntament de Palma. (2024). *Atenció a les persones en situació de prostitució i TFES*. <https://www.palma.es/ca/-/atenci%C3%B3n-a-las-personas-en-situaci%C3%B3n-de%20A0prostituci%C3%B3n%20A0y-tfes/ca>
- Alsalem, R. (2024). *La prostitución y la violencia contra las mujeres y las niñas: Informe de la Relatora Especial sobre la violencia contra las mujeres y las niñas, sus causas y consecuencias* (Doc. núm. A/HRC/56/48). Naciones Unidas. <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/g24/078/84/pdf/g2407884.pdf>
- Asamblea General de las Naciones Unidas. (2000). *Protocolo para prevenir, reprimir y sancionar la trata de personas, especialmente mujeres y niños, que complementa la Convención de las Naciones Unidas contra la Delincuencia Organizada Transnacional*. https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/ProfessionalInterest/ProtocolTraffickingInPersons_sp.pdf
- Benavente, B., Ortega, S. i Ballester, L. (2020). *Guia per a l'actuació davant casos d'explotació sexual en la infància i l'adolescència. Elaboració d'una eina de detecció*. <https://www.caib.es/pidip2front/files/annexes/2021/5/12/2622530.pdf>
- Campo Martín, L. (2021). La prostitución en el seno de los sistemas de poder: patriarcado, capitalismo neoliberal y colonialismo en el nuevo contexto global. *Disjuntiva. Crítica de las ciencias sociales*, 2(2), p. 8-21. <https://doi.org/10.14198/DISJUNTIVA2021.2.21>
- Centre d'Estudis Africans i Xarxa de Consum Solidari. (2016). *El matrimoni forçat: dones diverses, lluites compartides*. <https://centrestudisafricans.org/wp-content/uploads/2016/04/matrimoniforc%CC%A7atweb.pdf>
- Cobo, R. (2016). Un ensayo sociológico sobre la prostitución. *Política y Sociedad*, 53(3), p. 897-914. https://doi.org/10.5209/rev_POSO.2016.v53.n3.48476
- Cobo, R. (2021). *La prostitución en el corazón del capitalismo*. Catarata.
- Comissió Europea. (2022). *Informe sobre los progresos realizados en la lucha contra la trata de seres humanos (Cuarto informe)*. <https://op.europa.eu/es/publication-detail/-/publication/b3457831-7f7c-11ed-9887-01aa75ed71a1/language-es>
- Consell General del Poder Judicial. (2018). *Guía de criterios de actuación judicial frente a la trata de seres humanos*. <https://www.poderjudicial.es/portal/site/cgpj/menuitem.65d2c4456b6ddb628e635fc1dc432ea0/?vgnextoid=457f60254a-047610VgnVCM1000006f48ac0aRCRD&vgnnextchannel=5b48a1745394d310VgnVCM1000006f48ac0aRCRD&vgnnextfmt=default&vgnnextlocale=fr&perfil=0>

- Consell d'Europa. (1950). *Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals*. https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_cat
- Consell d'Europa. (2007). *Conveni del Consell d'Europa sobre la protecció dels infants contra l'explotació i l'abús sexuals*. <https://rm.coe.int/168046e1e8>
- Consell d'Europa. (2011). *Convenio del Consejo de Europa sobre prevención y lucha contra la violencia contra las mujeres y la violencia doméstica*. <https://rm.coe.int/1680462543>
- Convención sobre el consentimiento para el matrimonio, edad mínima para contraer matrimonio y registros de los mismos abiertos a la firma en la Sede de las Naciones Unidas en Nueva York el día 10 de diciembre de 1962 y adhesión de España a la misma. *Butlletí Oficial de l'Estat*, núm. 128, de 29 de maig de 1969, p. 8326. <https://www.boe.es/boe/dias/1969/05/29/pdfs/A08326-08326.pdf>
- Directiva (UE) núm. 2011/36/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 5 d'abril de 2011, relativa a la prevenció i la lluita contra el tràfic d'éssers humans i a la protecció de les víctimes, i per la qual se substitueix la Decisió marc 2002/629/JAI del Consell. *Diari Oficial de la Unió Europea*, núm. 101, p. 1-11. <https://www.boe.es/doue/2011/101/L00001-00011.pdf>
- Directiva (UE) núm. 2011/92/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 13 de desembre de 2011, relativa a la lluita contra els abusos sexuals i l'explotació sexual dels menors i la pornografia infantil, i per la qual es substitueix la Decisió marc 2004/68/JAI del Consell. *Diari Oficial de la Unió Europea*, núm. 335. <https://www.boe.es/doue/2011/335/L00001-00014.pdf>
- [Directiva \(UE\) núm. 2013/33/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de juny de 2013, per la qual s'aproven normes per a l'acollida de les persones sol·licitants de protecció internacional](https://www.boe.es/doue/2013/180/L00001-00016.pdf). *Diari Oficial de la Unió Europea*, núm. 180, p. 96-116. <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=DOUE-L-2013-81290>
- Estratègia (UE) núm. COM/2021/171, de 14 d'abril de 2021, sobre la lluita contra el tràfic d'éssers humans 2021-2025. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0171>
- Federación de Asociaciones para la Prevención del Maltrato Infantil (FAPMI). (2020). *IV Plan de Acción contra la Explotación Sexual de la Infancia y la Adolescencia*. <https://ecpat-spain.org/sobre-fapmi-ecpat-espana/plan-de-accion-esia/>
- Generalitat de Catalunya, Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, Secretaria d'Igualtat, Migracions i Ciutadania. (2021). *Protocol per a la prevenció i l'abordatge del matrimoni forçat a Catalunya*. <https://govern.cat/govern/docs/2020/03/03/16/38/3f-5fd851-33a5-4f5f-89c0-d4ca2077fe0f.pdf>
- Institut Balear de la Dona. (2019). *Pla autonòmic per a la lluita contra el tràfic de dones i nines amb fins d'explotació sexual i l'abordatge de la prostitució a les Illes Balears (2019-2022)*. <https://www.caib.es/pidip2front/files/annexes/2019/4/30/2347360.pdf>

- Instrument de ratificació de 18 de desembre de 1983 de la Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona, feta a Nova York el 18 de desembre de 1979. *Butlletí Oficial de l'Estat*, núm. 69, de 21 de març de 1984, p. 7715-7720. <https://www.boe.es/boe/dias/1984/03/21/pdfs/A07715-07720.pdf>
- Instrument de ratificació de la Convenció sobre els drets del nin, adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides de 20 de novembre de 1989. *Butlletí Oficial de l'Estat*, núm. 313, de 31 de desembre de 1990, p. 38897-38904. <https://www.boe.es/boe/dias/1990/12/31/pdfs/A38897-38904.pdf>
- Llei 11/2016, de 28 de juliol, d'igualtat de dones i homes. *Butlletí Oficial de les Illes Balears*, núm. 99, de 4 d'agost de 2016, p. 24390. <https://www.caib.es/eboibfront/eli/es-ib/l/2016/07/28/11/dof/cat/html>
- Llei 12/2009, de 30 d'octubre, reguladora del dret d'asil i de la protecció subsidiària. *Butlletí Oficial de l'Estat*, núm. 263, de 31 d'octubre de 2009, p. 17242. <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2009-17242>
- Llei 26/2015, de 28 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i a l'adolescència. *Butlletí Oficial de l'Estat*, núm. 180, de 29 de juliol de 2015, p. 8470. <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2015-8470>
- Llei 35/1995, d'11 de desembre, d'ajudes i assistència a les víctimes de delictes violents i contra la llibertat sexual. *Butlletí Oficial de l'Estat*, núm. 296, de 12 de desembre de 1995, p. 26714. <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1995-26714>
- Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere. *Butlletí Oficial de l'Estat*, núm. 313, de 29 de desembre de 2004, p. 21760. <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2004-21760>
- Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes. *Butlletí Oficial de l'Estat*, núm. 71, de 23 de març de 2007, p. 6115. <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2007-6115>
- Llei orgànica 10/1995, 23 de novembre, del Codi penal. *Butlletí Oficial de l'Estat*, núm. 281, de 24 de novembre de 1995, p. 25444. <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1995-25444>
- Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual. *Butlletí Oficial de l'Estat*, núm. 215, de 7 de setembre de 2022, p. 14630. <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2022-14630>
- Ministeri d'Igualtat. (2011). *Protocol marc de protecció de les víctimes de tràfic d'éssers humans*. <https://violenciagenero.igualdad.gob.es/otrasformas/trata/normativaprotocolo/marco/>
- Ministeri d'Igualtat. (2022). *Pla d'acció contra l'explotació sexual de nines, nins i adolescents del sistema de protecció a la infància*. [Microsoft Word - Plan_de_choque_contra_la_explotacion_sexual_Infancia_11.04.docx](#)

- Ministeri d'Igualtat. (2022). *Pla operatiu per a la protecció dels drets humans de dones i nines víctimes de tràfic, explotació sexual i dones en contextos de prostitució (2022-2026): pla Camino*. https://violenciagenero.igualdad.gob.es/wp-content/uploads/Plan_Camino_DEF19092022.pdf
- Ministeri d'Igualtat, Delegació del Govern contra la Violència de Gènere. (2024). *Macroestudi: tràfic, explotació sexual i prostitució de dones i nines: una aproximació quantitativa*. <https://violenciagenero.igualdad.gob.es/wp-content/uploads/Informe-macroestudio-trata-.pdf>
- Ministeri de l'Interior. (2022). *Pla estratègic nacional contra el tràfic i l'explotació d'éssers humans 2021-2023 (PENTRA)*. https://www.interior.gob.es/opencms/pdf/prensa/balances-e-informes/2021/220112_Plan_nacional_TSH_PENTRA_FINAL_2021_2023.pdf
- Nacions Unides (s. f.). *Objectiu 5: aconseguir la igualtat entre els gèneres i empoderar totes les dones i les nines*. <https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/gender-equality/>
- Nacions Unides. (1948). *Declaració Universal dels Drets Humans*. <https://www.ohchr.org/en/human-rights/universal-declaration/translations/catalan-catala>
- Nacions Unides. (1962). *Convenció sobre el consentiment per al matrimoni, l'edat mínima per contreure matrimoni i el registre dels matrimonis*. <https://www.ohchr.org/es/instruments-mechanisms/instruments/convention-consent-marriage-minimum-age-marriage-and>
- Nacions Unides. (1995). *Declaració i Plataforma d'Acció de Beijing*. https://www.unwomen.org/sites/default/files/Headquarters/Attachments/Sections/CSW/BPA_S_Final_WEB.pdf
- Nacions Unides. (2000). *Protocol facultatiu de la Convenció sobre els drets del nin relatiu a la venda de nins, la prostitució infantil i la utilització de nins en la pornografia*. <https://www.ohchr.org/es/instruments-mechanisms/instruments/optional-protocol-convention-rights-child-sale-children-child>
- Oficina de l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Drets Humans. (2023). *Efectes negatius del matrimoni forçat sobre el gaudi ple i efectiu de tots els drets humans per part de totes les dones i nines: Informe de l'Oficina de l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Drets Humans (A/HRC/52/50)*. <https://digitallibrary.un.org/record/4003869>
- Oficina de Nacions Unides contra la Droga i el Delicte (s. f.). *Preguntes freqüents sobre el tràfic d'éssers humans*. <https://www.unodc.org/unodc/en/human-trafficking/faqs.html>
- Oficina de Nacions Unides contra la Droga i el Delicte. (2004). *Convenció de las Naciones Unidas contra la delinqüència organitzada transnacional i els seus protocols*. Nacions Unides. <https://www.unodc.org/documents/treaties/UNTOC/Publications/TOC%20Convention/TOCebook-s.pdf>
- Oficina de Nacions Unides contra la Droga i el Delicte. (2016). *Informe global sobre el tràfic de persones 2016*. https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/glotip/2016_Global_Report_on_Trafficking_in_Persons.pdf

- Oficina de Naciones Unidas contra la Droga i el Delicte. (2020). *Informe global sobre el tràfic de persones 2020*. https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/tip/2021/GLO-TiP_2020_15jan_web.pdf
- Ortega, S. i Ballester, L. (dirs.) (2020). *Estudi sobre la prostitució, el tràfic i l'explotació sexual a les Illes Balears*. Institut Balear de la Dona. https://www.researchgate.net/publication/351547505_Estudio_sobre_la_Prostitucion_la_Trata_y_la_Explotacion_Sexual_en_las_Islas_Baleares_2020/link/609cd53292851cca5985d33f/download?tp=eyJjb250ZXh0Ijp7ImZpcnN0UGFnZSI6InB1YmxpY2F0aW9uIiwicGFnZSI6InB1YmxpY2F0aW9uIn19
- Parlament Europeu, Consell de la Unió Europea i Comissió Europea. (2000). *Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea*. https://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_es.pdf
- Pérez, S. (2015). *Victimización en la Trata sexual: imaginarios e invisibilización*. [Tesi doctoral, Ministeri de la Presidència, Relacions amb les Corts i Igualtat]. https://violenciagenero.igualdad.gob.es/wp-content/uploads/Tesis_6_Victimizacion_Trata.pdf
- Reial decret 1192/2012, de 3 d'agost, pel qual es regula la condició d'assegurat i de beneficiari a l'efecte de l'assistència sanitària a Espanya, amb càrrec a fons públics, a través del Sistema Nacional de Salut. *Butlletí Oficial de l'Estat*, núm. 186, de 4 d'agost de 2012, p. 10477. <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2012-10477>
- Resolució 2013/2103 (INI) del Parlament Europeu, de 26 de febrer de 2014, sobre explotació sexual i prostitució i el seu impacte en la igualtat de gènere. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014IP0162>
- Resolució A/RES/64/293, de Naciones Unidas, de 12 d'agost de 2010, relativa al Pla d'acció mundial de les Naciones Unidas per combatre el tràfic de persones. <https://www.acnur.org/fileadmin/Documentos/BDL/2011/7628.pdf>
- Resolució aprovada per l'Assemblea General en la seva 85a sessió plenària, de 20 de desembre de 1993. *Declaració sobre l'eliminació de la violència contra la dona*. <https://www.ohchr.org/es/instruments-mechanisms/instruments/declaration-elimination-violence-against-women>
- Unió Europea. (2005). *Conveni del Consell d'Europa sobre la lluita contra el tràfic d'éssers humans*. <https://www.refworld.org/es/leg/instcons/ue/2005/es/130232>

ibdona.caib.es